

GENOMFÖRANDERAPPORT

26 OKTOBER 2019

*Genomföranderapport för
projektet "Digitalisering och data
för ungas uppväxtvillkor" (DU)*

VINNOVA

bron.

Genomföranderapport

Sundsvall, 2019-10-26

Innehåll

1	Inledning.....	4
1.1	Bakgrund och syfte	4
1.2	Projektets förväntade effekter och resultat.....	4
1.3	Projektledningsgrupp	4
1.4	Projektgrupp för genomföranderapporten	4
1.4.1	Personer som varit centrala i framtagningen av materialet	5
1.5	Vad som har gjorts innan denna genomföranderapport	5
1.5.1	Omvärldsanalys.....	5
1.6	Syfte och mål med genomföranderapporten.....	5
2	Metod och genomförande	6
2.1	Tillvägagångssätt (metod)	6
2.2	Arkitekturleverabler.....	6
2.3	Omfattning av rapporten.....	7
3	Nuläge	8
3.1	Beskrivning av berörda verksamheter	8
3.1.1	Ådalsskolan	8
3.1.2	Socialtjänsten i Sundvalls kommun.....	8
3.1.3	Centrala studienämnden (CSN).....	8
3.2	Processmodeller	9
3.2.1	Övergripande processmodell	9
3.2.2	Följa upp elevfrånvaro.....	13
3.2.3	Utreda frånvaroärende	14
3.2.4	Utreda misstänkt elevmissförhållande	15
3.2.5	Anmälan av oro	16
3.2.6	Aktualisering av orosanmälan	17
3.2.7	Rapportera rätt till studiehjälp	18
3.2.8	Initiering av studiehjälpsärende.....	19
3.2.9	Utredning och beslut av studiehjälpsärende.....	20
3.2.10	Planera studiehjälpsutbetalning	21
3.2.11	Återkräva studiehjälp.....	22
3.3	Informationsmodell	23
3.3.1	Orosanmälan	23

3.4	Tekniska förutsättningar hos berörda verksamheter (Applikation)	24
3.4.1	Ådalsskolan	24
3.4.2	Socialtjänsten i Sundsvalls kommun.....	24
3.4.3	CSN	25
4	Mål och möjligheter	26
4.1	Målmodell.....	26
4.2	Möjligheter	27
4.2.1	Möjlighet att uppnå digital samverkan mellan skolor och CSN (Interoperabilitet) ...	27
4.2.2	Möjlighet att uppnå digital samverkan mellan skolor och Socialtjänst (Interoperabilitet)	29
4.2.3	Möjlighet att upprätta en nationell databas med syfte att generera samhällsnytta 31	
4.2.4	Möjlighet informationsutbyte mellan socialtjänster	33
4.2.5	Möjlighet att vända på ärendeflöde för orosanmälan.....	34
4.2.6	Möjlighet till mer transparens i process för orosanmälan	35
4.2.7	Möjlighet för andra aktörer att skapa nya affärer och samhällsnytta.....	36
4.2.8	Möjlighet till digital kommunikation mellan CSN och elever.....	37
4.2.9	Möjlighet till förebyggande kommunikation med elev från CSN	38
4.3	Juridiska frågeställningar	39

1 Inledning

Inledningen innehåller en beskrivning av projektet, vad som har gjorts inom projektet innan genomföranderapporten samt mål och syften med genomföranderapporten.

1.1 Bakgrund och syfte

En av de enskilt viktigaste faktorerna för barns och ungdomars hälsa samt framtidsmöjligheter är en fullbordad grundskole- och gymnasieutbildning. Att tidigt se tecken på risk och sätta in rätt insatser är avgörande för flera tusen ungdomar varje år. Ökad tillgång till data och digitaliserade processer om unga kan öppna upp för nya sätt att förbättra deras uppväxtvillkor. Syftet är att digitalisera centrala processer som rör unga och möjliggöra för överföring av data mellan olika aktörer. Målet för 2019 är att utifrån detta genomföra en omvärlds- och behovsanalys för att sedan identifiera lagar, policyer och standarder inom digital informationsförsörjning. Projektet ska påbörja digitalisering av orosanmälningar mellan skola och socialtjänsten samt öppna upp för överföring av data mellan skola och CSN.

1.2 Projektets förväntade effekter och resultat

- Möjliggöra för interoperabilitet mellan digitala system för frånvarorapportering mellan skola och CSN. Ett första steg är att öppna upp och skapa nya API:er för att sedan belysa vilka dataflöden som skapar värde för de olika verksamheterna utifrån ungdomars perspektiv.
- Ta fram en standard för orosanmälningar för att sedan föreslå hur processen kan digitaliseras.
- Påbörja arbetet med en nationell gemensam plattform för att samla data om barn och ungdomar.

1.3 Projektledningsgrupp

- Liza-Maria Norlin, Bron Innovation, projektledare.
- Madelene Wikstén Jonsson, CSN, verksamhetsutvecklare.
- Stefan Nilsson, CSN, verksamhetsutvecklare.
- Peyman Vahedi, Kramfors kommun, rektor.
- Åsa Claeson Nordin, Kommunförbundet Västernorrland, samordnare kommunens aktivitetsansvar.
- Jennie Olofsson, Kommunförbundet Västernorrland, digitaliseringssamordnare.
- Jeanette Asplund, Kommunförbundet Västernorrland, samordnare gymnasie- och vuxenutbildning.

1.4 Projektgrupp för genomföranderapporten

- Liza-Maria Norlin, Bron Innovation, projektledare.
- Nathalie Jakobsson, Datascientist, Forefront Consulting AB.
- Martin Samuelsson, Verksamhetsarkitekt, Forefront Consulting AB.

1.4.1 Personer som varit centrala i framtagningen av materialet

- Anna Nyqvist, delprocessägare studiehjälp, CSN.
- Madelene Wikstén Jonsson, verksamhetsutvecklare, CSN.
- Stefan Nilsson, verksamhetsutvecklare, CSN.
- Peyman Vahedi, Rektor, Kramforsskolan.
- Robert Gatugård, enhetschef, Socialtjänsten i Sundsvalls kommun.

1.5 Vad som har gjorts innan denna genomföranderapport

1.5.1 Omvärldsanalys

Projektet har i tidigare skede tagit fram en omvärldsanalys som belyst orosanmälningar. Processerna har beskrivits utifrån intervjuer med två separata skolor, en högstadieskola och en gymnasieskola, samt två socialtjänster. Analysen visar tydligt på ett behov av en digital standard samt att processerna inom de olika verksamheterna inte är enhetliga utan snarare verksamhetsspecifika. För mer detaljerad information från omvärldsanalysen hänvisas till den aktuella rapporten.

1.6 Syfte och mål med genomföranderapporten

Genomföranderapporten skapar ett utgångsläge för utveckling genom att beskriva de berörda verksamheternas processer och hur de idag samverkar samt att belysa de tekniska möjligheter och hinder som finns för att koppla samman systemen för att digitalisera och automatisera processerna hos och mellan de olika verksamheterna.

Genom att övergripande beskriva verksamhetsarkitekturen för projektets fokusområden, med fokus på process, information samt applikation belyses ett antal möjligheter för framtida utveckling. Fokus under framtagandet av dessa har varit projektmålen, eleven och hur möjligheterna på sikt kan bidra till det globala målet "God utbildning för alla" i Agenda 2030.

Möjligheter som har identifierats beskrivs utifrån:

- Mål de bidrar till att uppfylla.
- Den effekt som möjligheterna skulle kunna ge eleven och verksamheterna.
- Förändringsbehov som krävs för att uppnå den möjliga effekten.
- Identifierade utmaningar som behöver tas i beaktning.
- Befintliga förutsättningar.

2 Metod och genomförande

2.1 Tillvägagångssätt (metod)

Arbetet och rapporten har processen som utgångspunkt och identifierar informationsflöden som är relevanta att belysa och beskriva. Genom att titta på gränssnitt mellan verksamheter ("mänsklig" kommunikation) och system (systemmässig kommunikation) analyseras vad som fungerar bra idag och vad som skulle kunna förbättras för att öka effektivitet och kvalitet i processen. Genom en beskrivning av nuläget samt att undersöka områden som kan automatiseras och förbättras identifieras ett antal möjligheter till förbättringar som kopplas till utmaningar för ett lyckat genomförande av dessa.

Rapporten fokuserar på att beskriva relevanta processer och informationsflöden för nuläget på en relevant detaljnivå, vissa informationsobjekt har detaljerats lite djupare för att ge en ökad förståelse för informationsflödet mellan organisationerna. Tekniska förutsättningar för de olika verksamheterna beskrivs på en övergripande nivå för att skapa en förståelse för vart verksamheterna befinner sig i dagsläget och vilka möjligheter som finns.

Kapitlet mål och möjligheter fokuserar på övergripande projektmål samt vilka möjligheter till förbättring som identifierats. Dessa möjligheter beskrivs både med avseende på vilka projektmål de relaterar till, samt effekter de skulle ha för verksamheterna men även vilka identifierade utmaningar (exempelvis tekniska eller juridiska) som har identifierats.

2.2 Arkitekturleverabler

Arkitekturleverabler framtagna för genomföranderapporten är baserade på Forefronts arbetssätt och synsätt inom verksamhetsarkitektur som arbetats fram under många år. Denna är baserad på erfarenhet, kompetens och flera kända metoder så som BPMN och ArchiMate. Forefront har ett antal definierade nyckelprinciper för arkitekturarbete där en av dessa handlar om att fokusera på uppdraget. Modellen får aldrig ta överhanden.

Arkitekturleverabler, modeller och objekt, presenteras i en databas med hjälp av arkitekturverktyget Sparx Enterprise Architect.

Processarkitektur beskrivs dels i form av en övergripande processkarta som visar en indelning av de aktuella processerna i en kontext fokuserad på verksamheterna. För att beskriva projektets övergripande informationsflöde mellan de olika verksamheterna används en övergripande modell enligt BPMN.

Processer beskrivs på nivå 3-4 (på en 5-gradig skala), vilket betyder att processerna inte är detaljerade i aktivitetssteg, utan mer på en övergripande nivå beskriver verksamhetslogiken och informationsflödet i processen.

Informationsarkitektur som är aktuellt för rapporten att belysa är främst verksamhetsobjekt. Verksamhetsobjekt är det som för processen framåt samt vad som behövs och uppnås i processerna, dessa beskrivs i processerna med hjälp av en meddelandesymbol. Alla verksamhetsobjekt är beskrivna i text. Verksamhetsobjektet för orosanmälan anses centralt för processflödet och har därför detaljerats på en lägre nivå för att beskriva informationsstrukturen i en informationsmodell.

Applikationsarkitektur används för att beskriva nuvarande tekniska förutsättningar i form av vilka applikationer som används av de respektive verksamheterna, samt även beskriva vilka applikationsgränssnitt (API:er) som finns tillgängliga.

2.3 Omfattning av rapporten

Genomföranderapporten utgår ifrån tre huvudsakliga processer för elevhälsoarbete, socialtjänstanmälan samt hantera rätt till studiehjälp hos projektets verksamheter:

- Ådalsskolan (Kramfors kommun)
- Centrala studiestödsnämnden (CSN)
- Socialtjänsten i Sundsvall kommun

För verksamheten CSN omfattar rapporten delprocessen som berör elever som inte uppfyller regelverken för att vara berättigade studiehjälp som påverkar studiehjälpsutbetalningen och då kan få ett återkrav vilket innebär att de blir återbetalningsskyldiga. Processen för orosanmälningar begränsas till orosanmälningar utförda i tjänst (av skolan) och bortser från anmälningar som inkomna från privatpersoner.

Den utvalda skolan samt socialtjänst verkar inte inom samma kommun därmed skapas den utmaning som projektet behöver hantera för att lyckas skala upp på nationell nivå. Att inte vara inom samma kommun gör att ingen verksamhet har det övergripande ansvaret för processen, när projektet visar på framgång i informationsflödet mellan dessa verksamheter kan även andra aktörer ansluta sig.

3 Nuläge

Nuläget är tänkt att ge en övergripande förståelse för vilka förutsättningar som finns på plats i dagsläget, hur processerna samverkar och hur det tekniska landskapet ser ut hos berörda verksamheter.

3.1 Beskrivning av berörda verksamheter

Avsnittet berörda verksamheter beskriver kort de verksamheter som medverkar i projektet i denna fas.

3.1.1 Ådalsskolan

Ådalsskolan är en gymnasieskola i Kramfors kommun med ett brett utbud av såväl studieförberedande- som yrkesprogram. Skolan har i närheten av 700 studerande elever och 100 anställda. Skolan ligger i framkant gällande digital utveckling och lanserade 2018 Sveriges första plattform för att minska på lärares juridiska börda, ofta förväxlat med administrativ börda. Rapporten berör den del av skolan som kontinuerligt arbetar med elevhälsa och med fokus på orosanmälningar och frånvarorapportering.

3.1.2 Socialtjänsten i Sundsvalls kommun

Socialtjänsten i Sundsvalls kommun är en kommunal förvaltning som ansvarar för att praktiskt såväl som politiskt arbeta med utifrån socialtjänstlagen. Verksamheten består bland annat av vård, äldreomsorg, familje- och individomsorg. Rapporten berör den del av socialtjänsten som jobbar med familje- och individomsorg som i sig innefattar orosanmälningar.

3.1.3 Centrala studienämnden (CSN)

CSN jobbar för att möjliggöra studier för alla i samhället. Detta görs via olika typer av ekonomiska bidrag samt lån för att stärka kunskapssamhället och generera en god samhällsekonomi. I denna rapport ligger fokus på området studiehjälp vilket innefattar det stöd i form av bidrag en individ får under grund/gymnasieskola.

CSN som myndighet är nationellt ansvarig för sitt område, men vilka krav som kan och bör ställas från myndigheten på gymnasieskolor är ej självklart då det finns vissa lagrum som överlappar med skolan för exempelvis definitionen av heltidsstudier.

3.2 Processmodeller

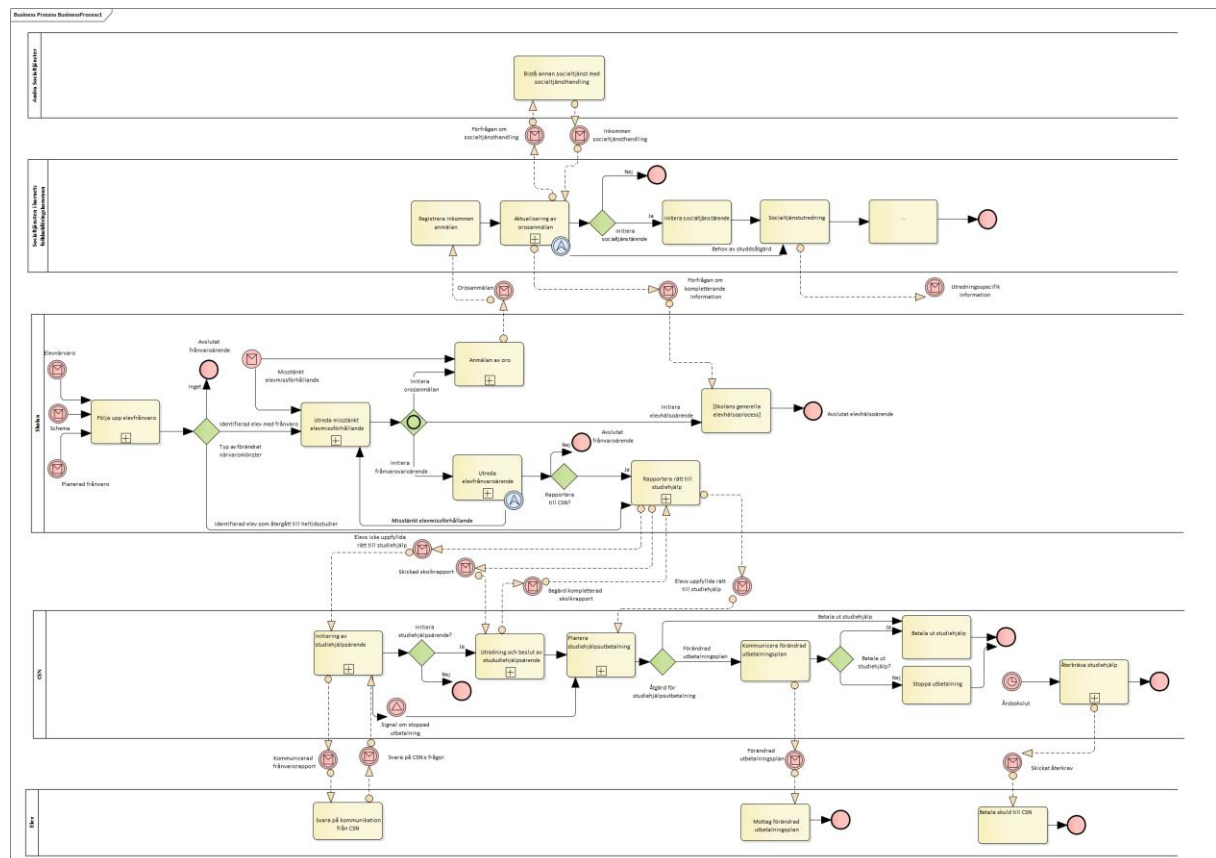
För att övergripande ge en vy över de processer som är aktuella för projektet har en övergripande processarkitektur tagits fram, arkitekturen är en informationsflödesfokuserad process som belyser informationsflöden inom och mellan de olika verksamheterna.

Genomföranderapporten beskriver även nuläget för ett antal av dessa processer på en mer detaljerad nivå (nivå 4). De processer som har prioriterats för mer detaljerad kartläggning förklaras i ett eget underkapitel här nedan.

3.2.1 Övergripande processmodell

Den övergripande processmodellen visar relevanta delprocesser på nivå 3 som anses vara väsentliga för projektets omfattning. Främsta syfte med denna modell är att ge en övergripande förståelse för att det är eleven och elevhälsoarbetet som är den centrala och att synliggöra samverkan med processerna hos socialtjänsten och CSN (orosanmälan och anmälan om frånvaro) som stöttar skolans arbete med att bedriva elevhälsovård. Processen syftar också till att tydliggöra var kommunikation och informationsutbyte mellan verksamheterna äger rum under det kontinuerliga arbetet med elevhälsa.

Två begrepp i processerna som kan vara enkla att förväxla är skolkrapport och frånvarounderlag. Skolkrapporten är den på skolan interna sammanställning av en elevs skolgång, baserat på denna i förhållande till vissa regelverk kan skolan besluta att rapportera en elev till CSN. Frånvarounderlag är ett underlag som CSN kräver in från skolan för att kunna göra en fullständig bedömning av ett ärende. Dessa två objekt är alltså två skilda typer av objekt.

Det bedrivs dagligen kontroller av närvaro på skolan och från denna kontroll följs eventuellt förändrade frånvaromönster hos elever upp. Detta gör att en elev med hög frånvaro kan identifieras. Det kan också uppkomma oro för en elev på skolan, ett så kallat misstänkt elevmissförhållande. Den upplevda oron eller det förändrade frånvaromönstret hanteras av elevhälsoteamet och man utreder då det misstänkta elevmissförhållandet.

Utredningen av det misstänkta missförhållandet hos eleven kan alltså ha olika orsaker och kan således kan leda till flera olika aktiviteter beroende på den specifika situationen och elevhälsoteamets bedömning. Det som utredningen kan leda till är:

1. Om skolan bedömer att en orosanmälan skall skickas skapar de en orosanmälan och skickar denna till socialtjänsten via en e-tjänst, brev, fax, internpost, eller telefon. När anmälan inkommer till socialtjänsten registreras den och en utvärdering startar. Denna kan fortgå under 14 dagar. Den ansvariga socialtjänsten kan vid behov av mer information begära handlingar från andra socialtjänster under utvärderingen, detta för att kunna göra en korrekt bedömning. När en bedömning om fortsättningen gjorts finns en möjlighet för skolan att höra av sig och få information om vad som kommer ske härnäst. Under utvärderingen kan ett beslut om akut skyddsåtgärd tas vilket innebär att en bedömning gjord att barnet behöver någon form av skydd. I detta fall initieras ett socialtjänststämmande direkt.
2. Om en orosanmälan görs fortsätter elevhälsoteamet att arbeta parallellt med eleven internt på skolan. Elevhälsoarbetet kan också fortgå utan att en anmälan utfärdas. I dessa fall hanteras det som ett elevhälsoärende.
3. Vid hög frånvaro så initieras en process, utreda elevfrånvaroärende, där elevens frånvaro kontrolleras ytterligare och eleven kan varnas och få chansen att förbättra sig innan frånvaroärendet tas vidare. Efter denna varningsprocess kan ärendet avslutas om det skett förbättringar från eleven sida och annars så kommer skolan rapportera till CSN, då eleven inte anses ha rätt till studiehjälp. Kontinuerligt under denna process kan misstanke om annat missförhållande än bara problematiken att eleven har frånvaro uppdagas och då en ny utredning av detta påbörjas.

Om eleven inte anses ha rätt till studiehjälp så rapporteras detta till CSN via en e-tjänst kallad mina sidor eller via ett API från skolans frånvarosystem. När rapporteringen inkommer till CSN stoppas utbetalningen och eleven meddelas via ett hemskickat brev, ett studiehjälpsärende är då initierat. När ett ärende är initierat så inväntar CSN ett underlag, ett så kallad frånvarounderlag, från skolan som skickas via brev. Om underlaget inte uppfyller de kraven på information som CSN behöver begärs ett kompletterat underlag.

Skolan kan när som helt rapportera att eleven återgått till heltidsstudier via e-tjänsten mina sidor eller via API:et och om detta sker så justeras utbetalningsplanen för eleven för att undvika att återkrav ska behöva utfärdas. Eleven kommer under hela processen få information om förändringar från CSN, via brev.

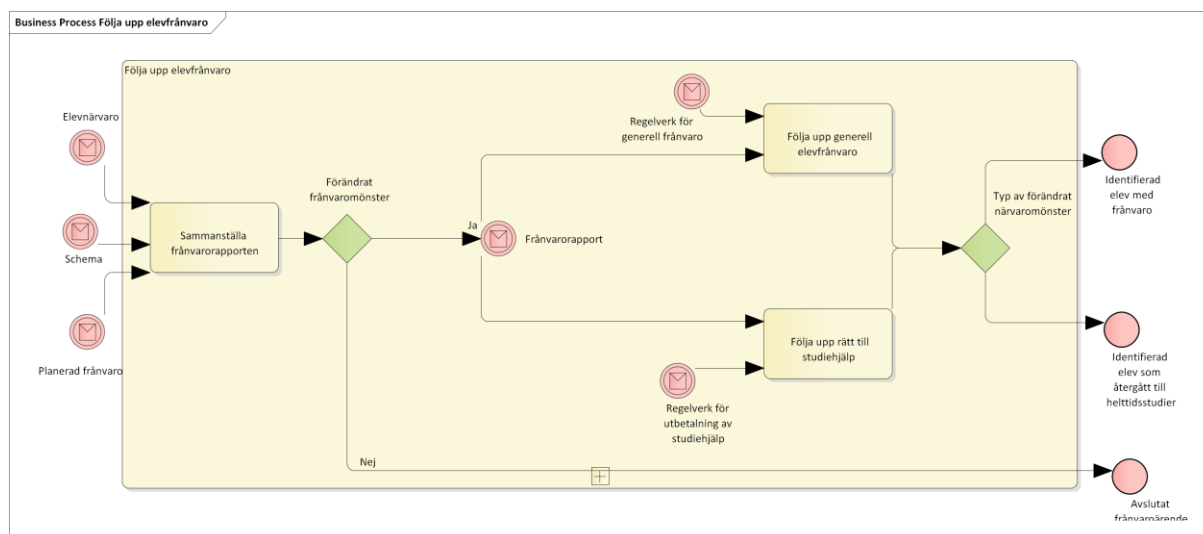
Varje år i slutet på våren/början på sommaren så kommer återkraven skickas ut. Då kontrolleras det om alla uppgifter och underlag som behövs rent juridisk för att utfärda ett återkrav är korrekta och ett beslut om återkrav tas.

Alla beslut som elevhälsoteamet tar gällande en elevs specifika situation kan ske parallellt vilket är ett troligt fall då skolan jobbar kontinuerligt med elevernas hälsa internt och använder de andra verksamheternas funktioner som stöd till det dagliga arbetet.

Verksamhetsobjekt	Beskrivning, svara på frågan: "Vad är en [verksamhetsobjekt]?"
Elevnärvaro	En elevs noterade närvaro på en/flera lektioner
Schema	En samling lektioner som en elev skall närvara på
Planerad frånvaro	I förhand planerad frånvaro, t.ex. semester eller sjukfrånvaro
Misstänkt elevmissförhållande	Någon på skolan misstänker att en elev far illa
Orosanmälan	En anmälan som skickas in till socialtjänsten. Innehåller information om ett misstänkt missförhållande för en berörd elev/ungdom.
Förfrågan om kompletterande information	En förfrågan från socialtjänsten till skolan om mer information som behövs för utredningen av orosanmälan
Förfrågan om socialtjänsthandling	En förfrågan från den utredande socialtjänsten till en annan socialtjänst om handlingar som behövs för en specifik utredning
Inkommen socialtjänsthandling	En handling från en utomstående socialtjänst med information som behövs för en utredning av orosanmälan
Behov av skyddsåtgärd	Ett beslut om att en akut skyddsåtgärd ska utföras. Blir direkt en socialtjänstutredning.
Utredningsspecifik information	Om ett socialtjänst ärende initieras kan utredningsspecifik information delas om parterna i utredningen är överens om detta
Elevs icke uppfyllda rätt till studiehjälp	En rapport från skolan om att en elev inte uppfyller kraven för utbetalning av studiehjälp
Skickat frånvarounderlag	Ett skickat underlag med information om vilka tider och dagar en elev inte varit närvarande i skolan
Begärd kompletterat frånvarounderlag	En elev som ej uppfyller närvarokrav för att vara berättigad studiehjälp

Elevs uppfyllda rätt till studiehjälp	En rapport från skolan om att en elev återkommit till heltidsstudier och därmed har rätt till studiehjälp
Signal om stoppad utbetalning	En signal som automatisk stoppar kommande utbetalningar när skolan rapporterat in en elev till CSN
Kommunicerad frånvarorapport	Kommunikation från CSN till eleven om att en rapport skickats från skolan angående elevens frånvaro och rätt till studiehjälp
Svar på CSN:s frågor	Elevs ev. respons på den kommunicerade frånvarorapporten
Förändrad utbetalningsplan	Kommunikation från CSN till eleven angående att elevens utbetalningsplan förändrats
Årsbokslut	Infaller varje juni, tidpunkten då återkraven skickas ut
Skickat återkrav	Ett återkrav som skickat till eleven från CSN med en summa som återkrävs

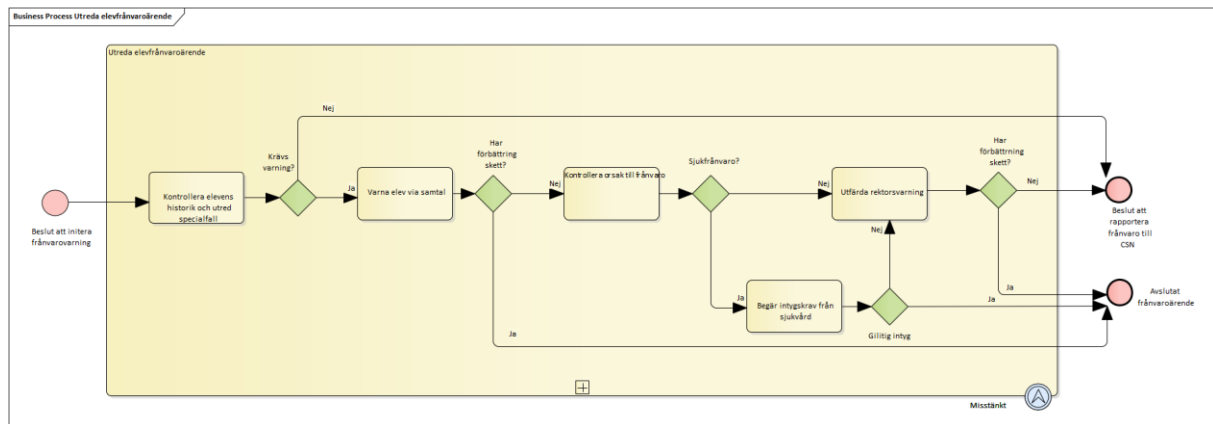
3.2.2 Följa upp elevfrånvaro

Processen att följa upp elevfrånvaro baseras på dagligen kontrollerad elevnärvaro, schemat för en specifik elev samt elevens i förhand planerade frånvaro. Vid förändrat frånvaromönster skapas en frånvarorapport. Frånvarorapportens information kontrolleras dels mot en praxis definierad av CSN som anger om en elev kan antas studera på heltid eller inte samt även skolans generella regler för frånvaro. Utifrån den informationen identifieras elever vars förändrade frånvaromönster kräver någon form av åtgärd, förändringen kan vara antingen att de har hög frånvaro eller återgått till heltidsstudier.

Verksamhetsobjekt	Beskrivning, svara på frågan: "Vad är en [verksamhetsobjekt]?"
Elevnärvaro	En elevs noterade närvaro på en/flera lektioner
Schema	En samling lektioner som en elev skall närvara på
Planerad frånvaro	I förhand planerad frånvaro, t.ex. semester eller sjukfrånvaro
Frånvarorapport	En rapport hos skolan innehållande sammanställd registrerad närvaro/frånvaro på lektioner, används för vidare bedömning internt på skolan.
Regelverk för generell frånvaro	Ett regelverk som är skolspecifikt gällande hur mycket generell frånvaro som tolereras
Regelverk för utbetalning av studiehjälp	En praxis från CSN som definierar om en elev kan anses studera heltid

3.2.3 Utreda frånvaroärende

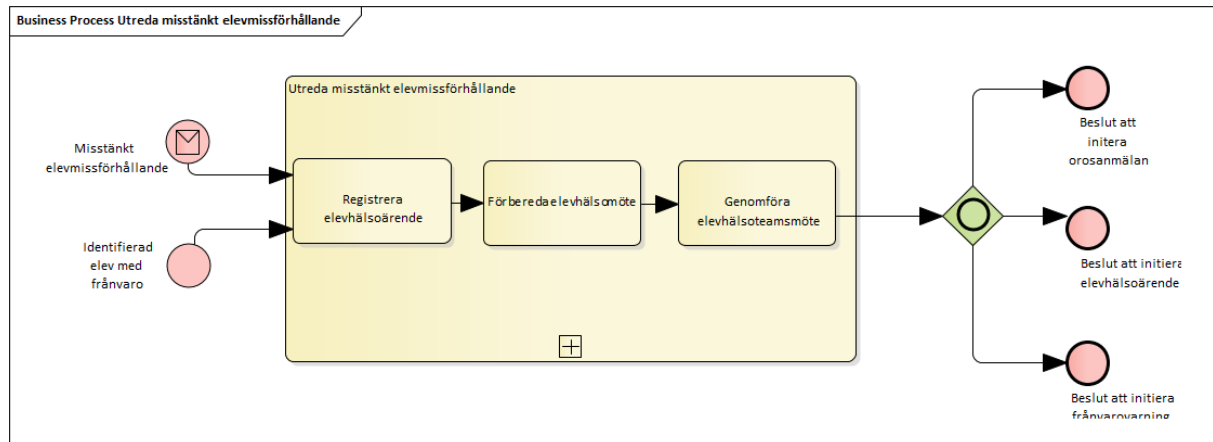
Processen utreda frånvaroärende initieras när en elev med frånvaro identifierats och ett beslut om att utreda ärendet vidare tagits. Eleven får i denna process chansen att påverka och förändra sitt frånvaromönster utan att drabbas av en anmälan till CSN.

På skolan kontrollerar man om eleven har en tidigare historik, om frånvaron är ett specialfall som kan leda till att det skall rapporteras direkt till CSN eller om skolan ska varna eleven. Om eleven har en historik eller att frånvaron klassas som ett specialfall som kan bedömas vara tillräckligt allvarligt så rapporteras detta direkt till CSN. Specialfall kan t.ex. vara att skolan upptäcker längre sammanhängande frånvaro, exempelvis resa med icke beviljad ledighet eller mönster att skolka från samma lektionspositioner eller kurs som bedöms som systematiskt.

Om fallet inte är ett specialfall eller att eleven inte har en historik så kommer elevens ansvariga mentor varna eleven för att åtgärder kan komma att tas om inte frånvaromönstret förändras under kommande uppföljningsperiod. Vid nästa uppföljningsperiod kontrolleras eleven igen och om positiv förändring skett så avslutas frånvaroärendet. Om eleven inte förbättrat sig så kontrollerar skolan om det är sjukfrånvaro eller inte, om det är sjukfrånvaro så kräver skolan in ett så kallat sjukintyg som skall utfärdas av en läkare. Om eleven kan styrka sin frånvaro med ett sjukintyg så utreds elevens hälsa och plan för fortsättning i elevhälsoteamet. Om sjukintyg saknas eller om eleven inte haft sjukfrånvaro så varnas eleven av rektorn som då poängterar att en anmälan till CSN är nära. Efter rektorsvarningen kontrollerar skolan igen om det har skett positiva förändringar i elevens frånvaromönster, om det har det så avslutas frånvaroärendet annars tar skolan beslutet att rapportera till CSN.

När som helst under denna process kan samtalen eller andra faktorer leda till att skolan anser att det behöver startas en utredning av misstänkt elevmissförhållande.

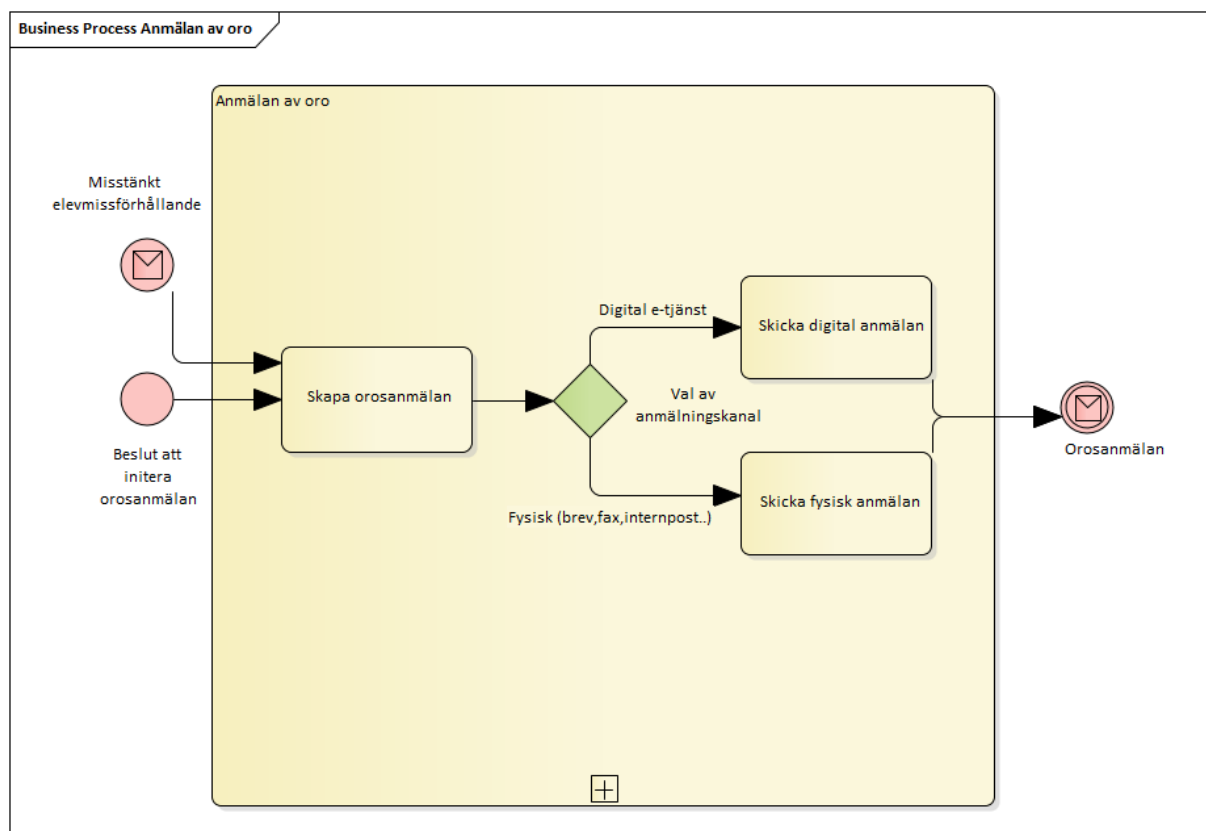
3.2.4 Utreda misstänkt elevmissförhållande

Processen att utreda misstänkt elevmissförhållande initieras av en känsla/oro om att en elev på något sätt far illa alternativt en identifierad hög frånvaro hos en elev. Personen som känner oro eller noterat den höga frånvaron registrerar som standard (enskild personal kan även välja att på egen hand göra en anmälan av oro till socialtjänsten) ett elevhälsoärende på skolan och elevhälsoteamet sammanställer nödvändig information för att kunna utföra ett utredande möte. Under mötet tas beslut hur detta elevhälsoärende ska tas vidare i framtiden. Det initiala elevhälsoärendet är då utrett.

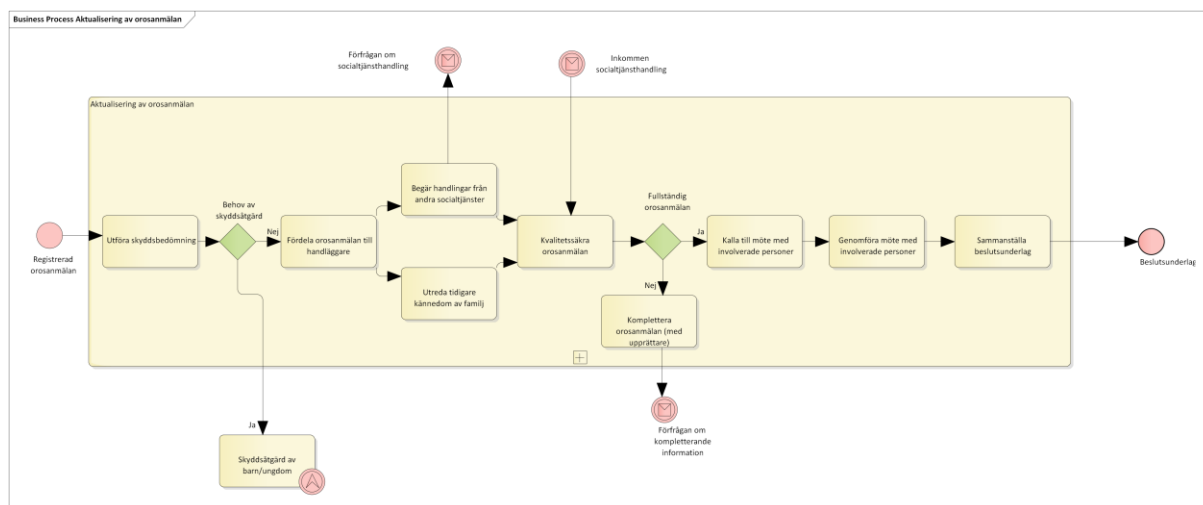
3.2.5 Anmälan av oro

Processen att anmäla oro initieras efter att ett beslut om att en orosanmälan skall göras. Beslut att initiera orosanmälan tas av elevhälsoteamet men en tjänsteman på skolan kan vid oro också initiera en anmälan själv. Standard fallet är dock att oron går via elevhälsoteamet på skolan. Det finns många olika sätt att göra en anmälan, det kan vara via olika fysiska kanaler eller via en digital e-tjänst. Upprättaren väljer ett passande sätt och skickar en orosanmälan till socialtjänsten.

Verksamhetsobjekt	Beskrivning, svara på frågan: "Vad är en [verksamhetsobjekt]?"
Orosanmälan	En anmälan som skickas in till socialtjänsten. Innehåller information om ett misstänkt missförhållande för en berörd person

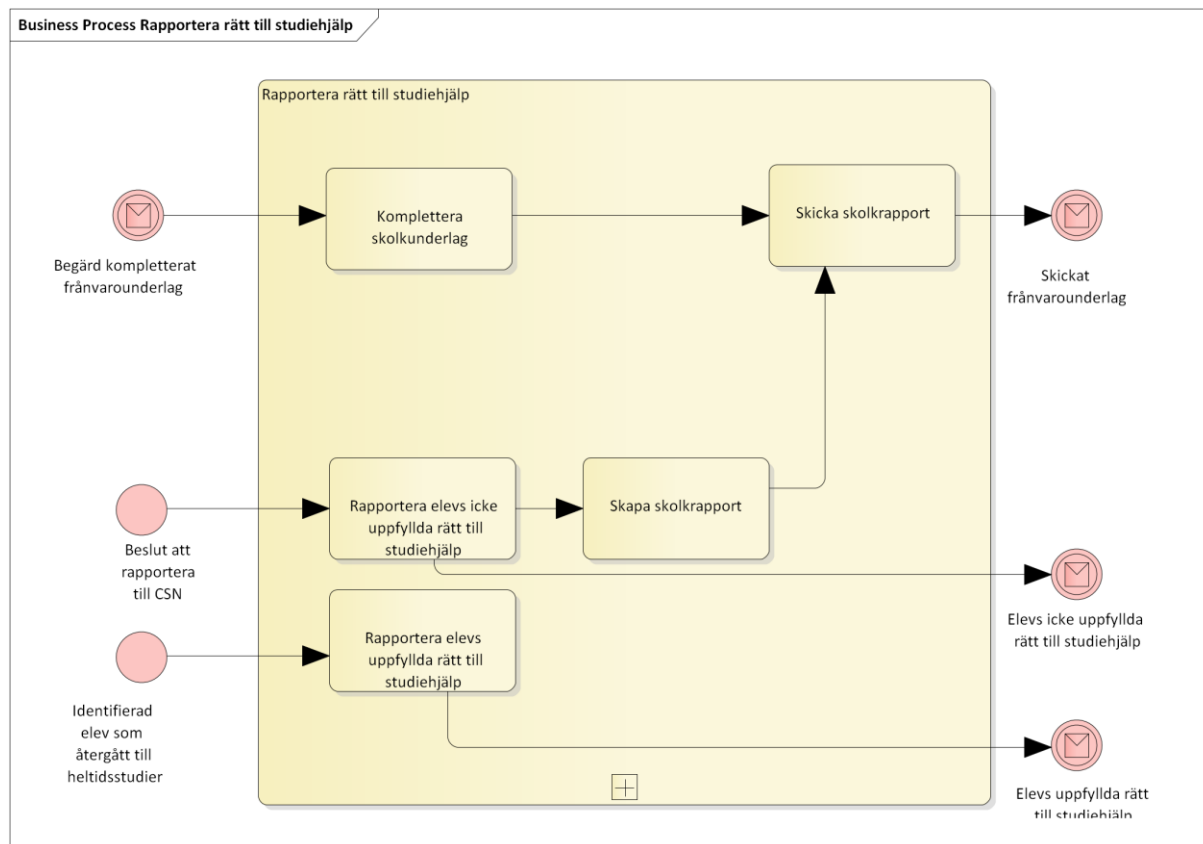
3.2.6 Aktualisering av orosanmälan

Processen att aktualisera orosanmälan sker på socialtjänsten efter att anmälan inkommit och registrerats in i systemet manuellt. Först görs en initial bedömning om personen som anmälan berör är i behov av en skyddsåtgärd. Om så är fallet startas det en socialtjänstutredning direkt. När det inte finns behov av en skyddsåtgärd fördelas anmälan till en handläggare som ansvarar för utvärderingen. Handläggaren undersöker och utvärderar anmälan beroende på den innehåller för information. Om handläggaren anser att det behövs information från andra socialtjänster begärs det ut handlingar från dessa. Anmälan kvalitetssäkras och eventuell kompletterande information från uträttaren kan också begäras. När detta är gjort kallas de involverade personerna till ett möte. Efter mötet sammanställs arbetet i ett beslutsunderlag för om aktualiseringen bör resultera i en socialtjänstutredning eller inte. Det är detta beslut som skolan sedan kan få information om i processen.

Verksamhetsobjekt	Beskrivning, svara på frågan: "Vad är en [verksamhetsobjekt]?"
Orosanmälan	En anmälan som skickas in till socialtjänsten. Innehåller information om ett misstänkt missförhållande för en berörd person
Behov av skyddsåtgärd	Ett beslut om att en akut skyddsåtgärd ska utföras. Blir direkt en socialtjänstutredning.
Förfrågan om socialtjänsthandling	En förfrågan från den utredande socialtjänsten till en annan socialtjänst om handlingar som behövs för en specifik utredning
Inkommen socialtjänsthandling	En handling från en utomstående socialtjänst med information som behövs för en utredning av orosanmälan
Förfrågan om kompletterande information	En förfrågan från socialtjänsten till skolan om mer information som behövs för utredningen av orosanmälan

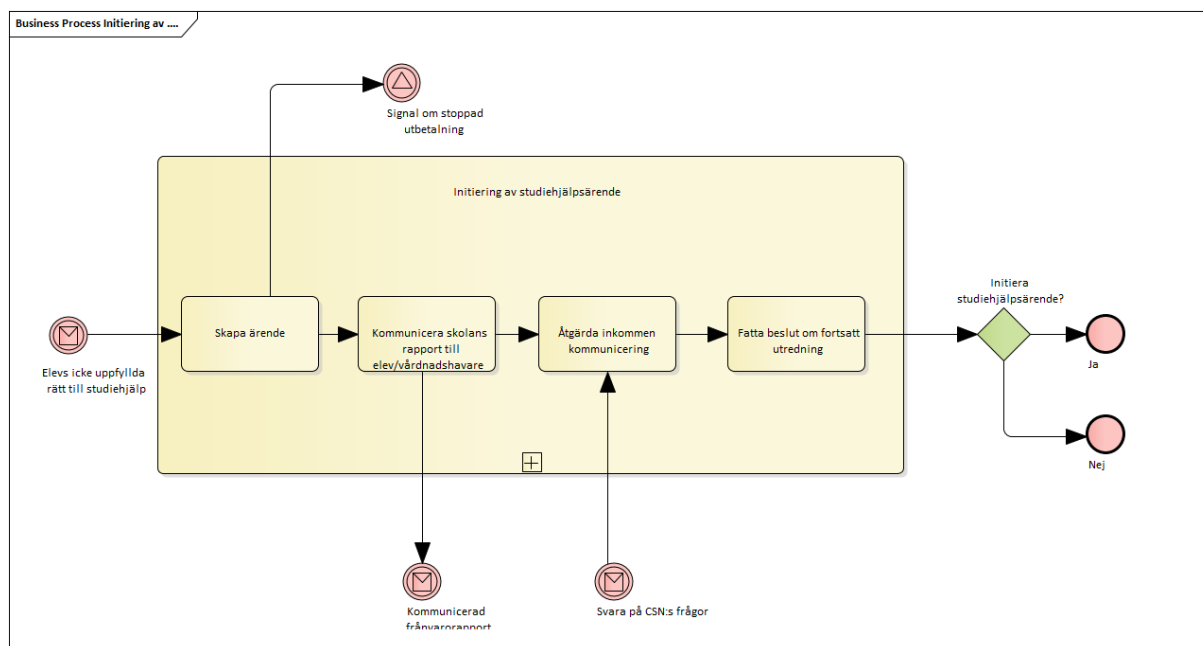
3.2.7 Rapportera rätt till studiehjälp

Rapportera rätt till studiehjälp innefattar olika typer av rapportering från skolan till CSN, rapporteringen avser generellt en elevs förändrade frånvaromönster. Det kan gälla en elev som börjat skolka och inte längre anses ha rätt till studiehjälp men också en elev som tidigare inte haft rätt till studiehjälp men återkommit till heltidsstudier och då återfår sin rätt till studiehjälp. Processen kan också innebära ett skapande eller kompletterande av ett frånvarounderlag innehållande specifikationer på vilka lektioner som en elev inte närvarat och. Frånvarounderlaget ska fungera som ett underlag för beslut hos CSN. Processen slutar i och med att någon av de tre fallen slutligen rapporteras till CSN.

Verksamhetsobjekt	Beskrivning, svara på frågan: "Vad är en [verksamhetsobjekt]?"
Begärd kompletterat frånvarounderlag	En begäran från CSN om komplettering på inskickat frånvarounderlag
Skickat frånvarounderlag	Ett skickat underlag med information om vilka tider och dagar en elev inte varit närvarande i skolan
Elevs icke uppfyllda rätt till studiehjälp	En elev som ej uppfyller närvarokrav för att vara berättigad studiehjälp
Elevs uppfyllda rätt till studiehjälp	En elev som tidigare skolkat men återkommit till skolan med full närvaro

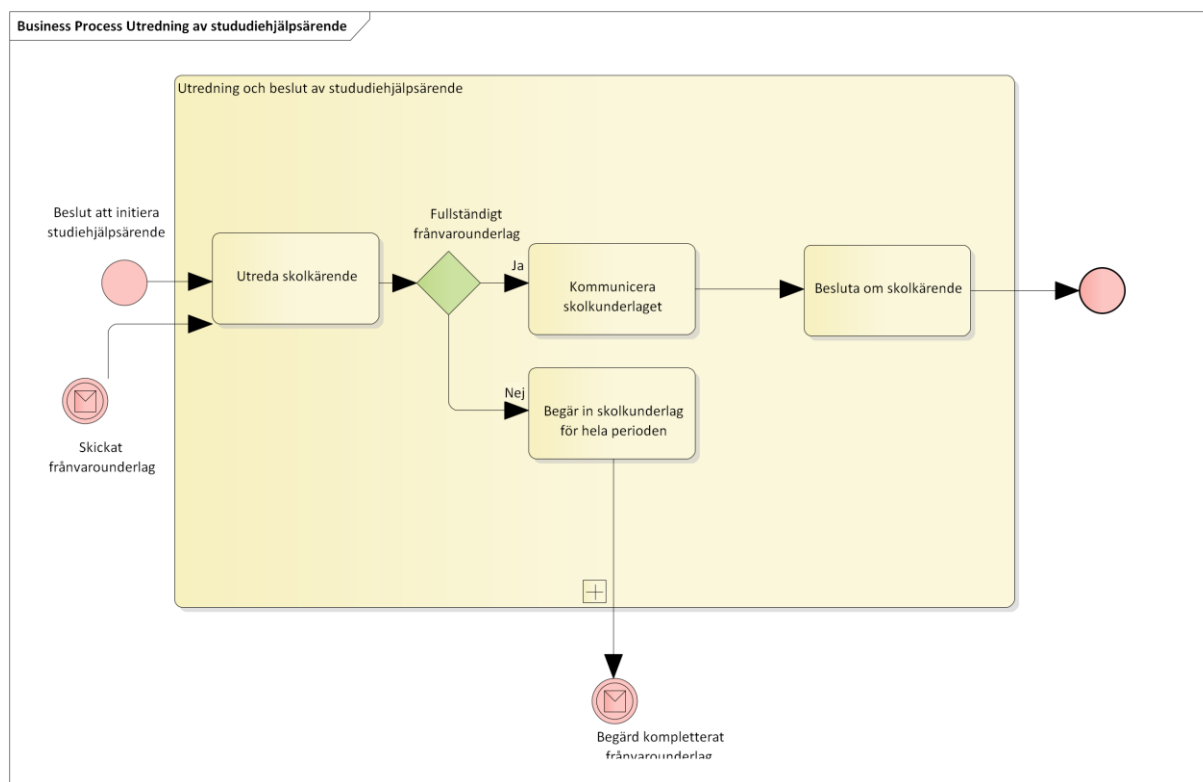
3.2.8 Initiering av studiehjälpsärende

Processen initiering av studiehjälpsärende är en process hos CSN. När en rapport om en elev inkommer skapas ett ärende som kommuniceras ut dagen efter till berörda parter. Det skickas även en signal om att stoppa utbetalningen. Om eventuella frågor uppkommer skickas dessa till skolan eller eleven och svar inväntas. Eventuell inkommen kommunikation från de berörda parterna åtgärdas och ett beslut om ärendet skall fortsätta utredas tas.

Verksamhetsobjekt	Beskrivning, svara på frågan: "Vad är en [verksamhetsobjekt]?"
Elevs icke uppfyllda rätt till studiehjälp	En elev som ej uppfyller närvarokrav för att vara berättigad studiehjälp
Kommunicerad frånvarorapport	Kommunikation från CSN till eleven om att en rapport skickats från skolan angående elevens frånvaro och rätt till studiehjälp
Svar på CSN:s frågor	Elevs ev. respons på den kommunicerade frånvarorapporten
Signal om stoppad utbetalning	En signal som automatisk stoppar kommande utbetalningar när skolan rapporterat in en elev till CSN

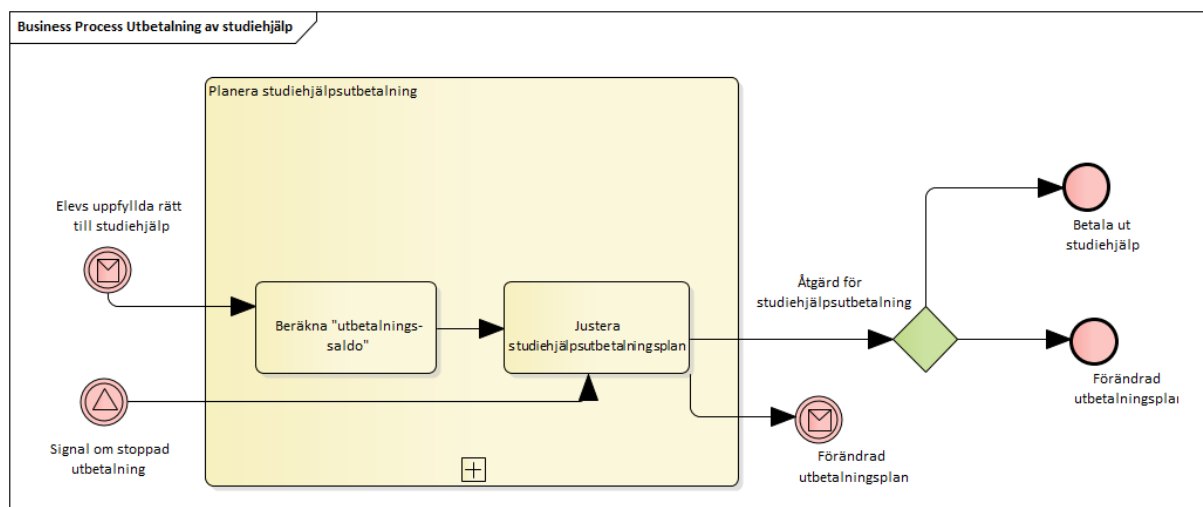
3.2.9 Utredning och beslut av studiehjälpärende

Processen Utredning och beslut av studiehjälpärende startar när ett ärende hos CSN initieras. Då kontrolleras den inrapporterade icke uppfyllda rätten till studiehjälp mot ett inskickat frånvarounderlag. Vid ett icke fullständigt frånvarounderlag så begärs komplettering från skolan för att kunna utföra korrekt utredning. Vid ett fullständigt frånvarounderlag kommuniceras detta ut till skola/elev och ett beslut om återkrav kan då senare tas.

Verksamhetsobjekt	Beskrivning, svara på frågan: "Vad är en [verksamhetsobjekt]?"
Skickat frånvarounderlag	Ett skickat underlag med information om vilka tider och dagar en elev inte varit närvarande i skolan
Begärd kompletterat frånvarounderlag	En begäran om ytterligare underlag gällande frånvaro från skolan

3.2.10 Planera studiehjälpsutbetalning

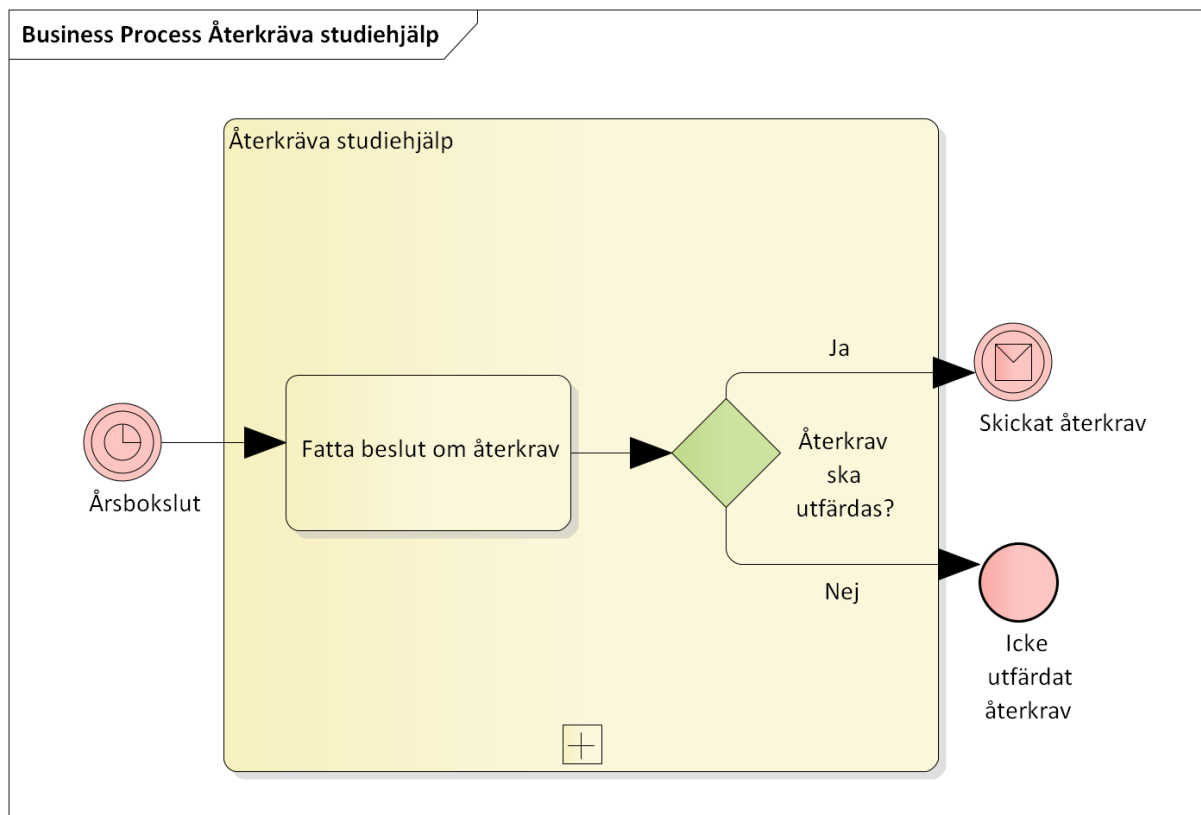

Processen planera studiehjälpsutbetalning är en process där som startar vid förändringar av en elevs närvaro-/frånvaromönster som leder till att utbetalningsplanen behöver justeras. Detta då det i normalfallet ska betalas ut studiehjälp automatiskt.

Anledningar till att processen initieras kan vara när ett ärende hos CSN initieras, då skapas det en automatisk signal som stoppar utbetalningen direkt i väntan på mer information. Det kan också under utredningstiden inkomma nytt material från skolan med information gällande att den berörda eleven åter uppfyller kraven för studiehjälp, då beräknas ett utbetalningssaldo så att en eventuell skuld kan betalas av under kommande utbetalningar. Utbetalningsplanen justeras och justeringen kommuniceras till eleven.

Verksamhetsobjekt	Beskrivning, svara på frågan: "Vad är en [verksamhetsobjekt]?"
Elevs uppfyllda rätt till studiehjälp	En elev som tidigare skolkat men återkommit till skolan med full närvaro
Signal om stoppad utbetalning	En signal som automatisk stoppar kommande utbetalningar när skolan rapporterat in en elev till CSN
Förändrad utbetalningsplan	Kommunikation från CSN till eleven angående att elevens utbetalningsplan förändrats

3.2.11 Återkräva studiehjälp

Processen återkräva studiehjälp initieras årligen i slutet på våren, då alla återkrav skickas ut i början på sommaren. Det fattas beslut om återkrav ska utfärdas baserat på underlaget som skolan bifogat under huvudprocessens gång. Om ett beslut att återkravs ska utföras så skickas återkravet till eleven annars avslutas processen och inget sker.

Verksamhetsobjekt	Beskrivning, svara på frågan: "Vad är en [verksamhetsobjekt]?"
Årsbokslut	Infaller varje juni, tidpunkten då återkraven skickas ut
Skickat återkrav	Ett återkrav som skickat till eleven från CSN med en summa som återkrävs

3.4 Tekniska förutsättningar hos berörda verksamheter (Applikation)

3.4.1 Ådalsskolan

Verksamhetssystem Utbildningsadministration

- Ådalsskolan har ett egenutvecklat verksamhetssystem för elevärenden som är framtaget med visionen "nolltolerans mot knapptryckningar". Skolan har en hög ambition att automatisera och återanvända data. Lösningen bygger på Microsoft Azure och går under namnet Concure!
- I systemet kan en lärare enkelt skapa ett ärende som är dedikerat till en specifik elev. Det finns ett antal val kopplade till skollag eller andra typer av författningar. Ärendet kan beskrivas och effektiv informationsförmedling kan genomföras.
- Systemet har möjlighet att dela data och information vilket skulle kunna göra det möjligt att skicka in orosanmälningar direkt via systemet om det fanns ett tillgängligt API att ansluta systemet till.

3.4.2 Socialtjänsten i Sundsvalls kommun

E-tjänsteportal:

Sundsvalls kommun har en e-tjänsteplattform (Open ePlattform) där e-tjänst för orosanmälan idag publiceras.

- Sundsvalls kommun har idag inte några öppna API:er mot externa aktörer, men är öppna för att ta i frågan tillsammans med projektet.
- Open ePlattform bedöms ha de tekniska förmågor som grävs för att hantera ett digitalt flöde via publicerade API:er.

Verksamhetssystem Socialtjänsten:

- Verksamhetssystem på Socialtjänsten är nyligen upphandlat och kommer att bytas ut, den nya leverantören är CGI och deras system Treserva, införandedatum är ej fastställt.
- Det är inte fastställt om det nya verksamhetssystemet (Treserva) kommer att erbjuda stöd för att automatiskt läsa in orosanmälningar från e-tjänsteplattformen (Open ePlattform) men det finns tydliga önskemål om att den befintliga e-tjänsten ska kunna fungera direkt in i det nya systemet. Det skulle kunna ge mer utrymme för att testa ytterligare funktionaliteter efter en ev. POC.

3.4.3 CSN

Verksamhetssystem

- På CSN används verksamhetssystemet STIS2000 för handläggning av ärenden kopplat till studiehjälp.
- Det pågår en nyutveckling av verksamhetssystemet, där planen är att det nya STIS ska produktions sättas under början av 2020. CSN:s migrering av STIS är en så kallad "ett till ett"- lösning. Det betyder att det gamla IT-systemet flyttas över och får samma funktion i ett nytt IT-system. Det som görs är följande:
  - Ny teknisk plattform. Detta innebär ett byte från stordator till en servermiljö.
  - Byte av programspråk, från CA:gen till Java.
  - Migrering av data. Innebär att CSN flyttar databasen från stordator till servermiljön.
  - Alla kopplingar mellan STIS och andra IT-system uppdateras för att fungera i den nya miljön.

Syftet med migreringen är att skapa (bibehålla) förutsättningar för verksamhetsutveckling.

Externa gränssnitt:

- CSN har idag ett publicerat API där de kan ta emot rapporter från skolor om en elev inte uppfyller praxis för att anses studera heltid från vissa standard leverantörer som levererar frånvarosystem till skolorna.

4 Mål och möjligheter

Mål och möjligheter representerar ett på sikt tänkt läge, möjligheter till förbättringar samt resonemang kring ett antal frågor som är relevanta att betrakta ur ett framtidsperspektiv.

Nästa steg i projektet är att genomföra en POC (Proof of concept) för utvalda möjligheter, att testa dessa i det digitala flödet för processerna samt eventuellt etablera en plattform som kommer kunna användas som nationell databas för barn- och ungas uppväxtvillkor.

4.1 Målmodell

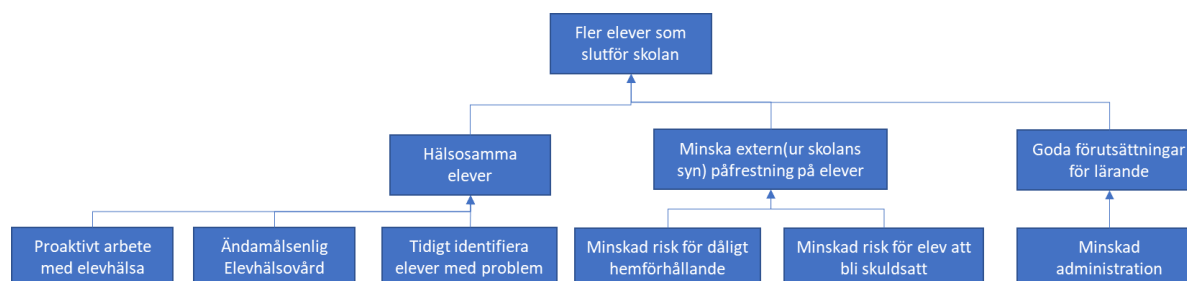
Målmodellen visar projektets övergripande mål nedbrutet i mindre mål och hur de olika mindre målen bidrar till de övergripande målen.

Fler elever som slutför skolan uppnås genom hälsosamma elever, minskad extern (ur skolans syn) påfrestning på elever samt goda förutsättningar för lärande.

Hälsosamma elever uppnås genom ett proaktivt arbete med elevhälsa, ändamålsenlig elevhälsovård och att så tidigt som möjligt kunna identifiera elever med problem.

Att minska den externa (ur skolans syn) påfrestning på eleven uppnås genom att skapa en tryggare vardag utanför skolan genom exempelvis minskad risk för elever att bli skuldsatta. Ett bättre samarbete mellan skola och socialtjänst som bidrar till att skapa tryggare hemförhållanden för elever.

Goda förutsättningar för lärande bygger på att pedagoger kan fokusera på lärande i så stor utsträckning som möjligt och detta kan förbättras via minskad administrativ börda.

4.2 Möjligheter

Under genomföranderapporten har ett antal möjligheter för framtida utveckling utstakat sig. Fokus under framtagandet av dessa har varit målen i målmodellen, eleven och hur möjligheterna på sikt kan bidra till det globala målet "God utbildning för alla" i Agenda 2030. Fler elever som har goda förutsättningar att klara sin utbildning fullt ut kommer kunna leda till ett ökat antal personer med färdighet för ekonomisk trygghet (delmål 4.4).

Möjligheter som har identifierats beskrivs utifrån:

- Mål de bidrar till att uppfylla.
- Den effekt som möjligheterna skulle kunna ge eleven och verksamheterna.
- Förändringsbehov som krävs för att uppnå den möjliga effekten.
- Identifierade utmaningar som behöver tas i beaktning.
- Befintliga förutsättningar.

Projektet bör till nästa steg prioritera vilka möjligheter som ska tas vidare till nästa fas av projektet som faktiska utvecklingsaktiviteter. Här föreslås projektet dels arbeta vidare med identifierade möjligheter samt eventuellt identifiera nya.

Ett nästa steg efter att genomföranderapporten är inlämnad är en workshop för att baserat på identifierade möjligheter prioritera och välja ut vilka av dessa som ska tas vidare som arbetspaket i nästa fas av projektet.

4.2.1 Möjlighet att uppnå digital samverkan mellan skolor och CSN (Interoperabilitet)

Ett digitalt flöde mellan skola och CSN kan ge stora möjligheter till minskad administration samt effektivare beslutsprocesser och minskad ledtid som resultat. Dagens lösning innebär att skolor skriver ut underlag på papper och i vissa fall manuellt färglägger för att visa på vilka lektioner en elev har missat. Detta dokument skickas sedan in till CSN via vanlig post. När dokumentet inkommit till CSN så skannas det in för att stansas in i deras verksamhetssystem. Om dokumentet inte anses vara fullständigt begärs kompletteringar och hela processen genomgås igen. Denna process är både tidskrävande och omständlig för alla inblandade parter.

En digital samverkan kan även ur elevens perspektiv resultera i att processen blir mer transparent och förutsägbar. Idag finns en risk att CSN fryser utbetalningar i väntan på skolrapporten som kan visa att eleven faktiskt fortfarande har rätt till studiehjälp.

Det DU-projektet kan möjliggöra är vara en-väg-in för skolor för all denna typ av hantering, och därmed möjliggöra för CSN att ta emot en standardiserad frånvarurapport från olika systemleverantörer, oavsett om det är i dataformat eller som en sammanställd PDF. Det bör även beaktas som ett alternativ att CSN kan utveckla detta gränssnitt själva istället för att ha DU som en mellanhand.

Mål som möjligheten bidrar till:

- Minskad risk för elev att bli skuldsatt
- Minskad administration

Effekt för verksamheten: Minskad administrativ börda hos skolor och CSN och kortare ledtider för beslutsfattande på CSN. Då skolrapporten är ett legalt krav för att kunna återkräva pengar och att återkravs-processen sker en gång årligen skulle arbetet som krävs när återkraven närmar sig kunna minska. Det skulle även gynna skolorna som då skulle kunna rapportera direkt från

deras egna frånvarohanteringssystem och slippa det administrativa arbetet. En digitalisering skulle medföra en minskad klimatpåverkan samt kostnader för porto och administration.

Effekt för eleven: Mer transparent och förutsägbar hantering av ärenden, genom bland annat kortare handläggningstid av ärenden. Genom att rapporteringen av skolrapporter standardiseras ökar chansen till lika behandling för elever oberoende av vilken skola de går på.

Förändringsbehov:

För att kunna göra en bedömning av ärendet på CSN, om det rör sig om så kallad ströfrånvaro, krävs att handläggaren får en tydlig bild av vilka lektioner en elev uteblivit från samt att kunna se mönster både i typ av lektion samt när på dagen eleven är frånvarande. Det saknas en standard för skolrapporter som skickas från skolor till CSN, det finns idag inte tillräcklig information insamlad för att på ett bra sätt beskriva en informationsmodell för informationsflödet. Kraven på skolan behöver bli tydligare för vilken information som krävs samt vilken tidsperiod som skolrapporten behöver täcka.

Som förslagen aktivitet för nästa fas föreslås en informationsmodellering tillsammans med CSN utifrån vilken information man anser sig ha behov av för att kunna göra en korrekt bedömning (ex. lektionsschema, frånvaro, förseningar etc.). Denna informationsmodell kommer sedan kunna vara grunden i den kravställning som blir mot skolorna gällande vilken information som behöver anges vid anmälan om indragen studiehjälp.

För att uppnå effektivare processer på CSN behöver det ske en utvecklingsinsats för hur dessa rapporter hanteras, från dagens fysiska hantering till en digital hantering (idag skannas dessa dokument och läggs in i ärenden). För detta skulle CSN behöva utveckla ett API och/eller en e-tjänst för att kunna ta emot den typen av dokument som en skolrapport är.

Identifierade utmaningar: Att lyckas med detta i stor skala kräver en hantering av flera olika källsystem av frånvarurapporter, där kanske vissa verksamhetssystem inte har möjligheten att rapportera detta på ett adekvat sätt i dagsläget. I dagens lösning där skolorna skickar in på papper är det vanligt förekommande att elevens schema blir färglagd av skoladministratör för att visa vilka lektioner som eleven uteblivit på. Att ta fram en nationell standard för denna typ av rapportering kräver troligtvis någon form av samverkan med branschen (EdTech) samt kanske även i en övergångslösning någon form av grafiskt gränssnitt för skolor som inte har möjlighet att automatisera flödet kan rapportera in detta på ett enkelt sätt.

Det är inte utrett om elevers frånvaro är att betrakta som känslig information.

Befintliga förutsättningar:

CSN har redan idag API:er som kommunicerar med stort antal standardsystem på marknaden för utbildningsadministration för anmälan att en elev inte studerar på heltid. Det är därför inte helt obruten mark varken för leverantörer eller CSN att hantera denna typ av digital samverkan. Detta skulle även kunna ske till exempelvis genom att skolor skulle kunna ladda upp dokument via e-tjänsten mina sidor som idag redan är en utvecklad tjänst hos CSN.

Eftersom att CSN idag skannar in dessa inkomna frånvarurapporter skulle en alternativ lösning som tillhandahåller dessa som PDF:er kunna minska administrationen på skolor utan att kräva att det skapades API:er hos CSN.

En befintlig lösning som finns för liknande behov finns idag för högre utbildning, LADOK. LADOK fungerar som ett mellanlager mellan universitetet och CSN där informationen gällande elevers godkända/icke godkända kurser finns tillgängligt för CSN.

4.2.2 Möjlighet att uppnå digital samverkan mellan skolor och Socialtjänst (Interoperabilitet)

Det finns en möjlighet att en orosanmälan kan skickas och mottas digitalt och därmed uppnå digital samverkan mellan skolor och socialtjänst. Att lyckas med en digital samverkan mellan skolor och socialtjänst har en ytterligare komplexitet i förhållande till flödet för frånvarohantering eftersom det rör sig om många skolor och många socialtjänster vilket gör att en standard är svårare att uppnå.

Att lyckas digitalisera flödet för orosanmälningar skulle kunna minska administration samt möjliggöra återanvändning av källdata om eleven.

Den här möjligheten kräver en samverkan mellan kommuner och socialtjänster och bör angripas ur en nationell synvinkel, detta för att etablera en standard som fungerar i hela landet. Genom att digitalisera flödet av orosanmälningar från landets skolor och socialtjänster skapas möjligheten att även etablera en defaktostandard för orosanmälningar, dvs den standarden som är allmänt accepterad som en standard för informationen en orosanmälan bör innehålla.

Mål som möjligheten bidrar till:

- Minskad risk för dåligt hemförhållande.
- Minskad administration.

Effekt för verksamheten: Ett digitaliserat flöde skulle med stor sannolikhet öka informationskvaliteten på orosanmälningar då det är lättare att säkerställa vilken information som anges vid en anmälan. Ett digitaliserat flöde skulle även effektivisera processen, både hos skolan och socialtjänsten.

Effekt för eleven: För elevens bästa är det viktigt att ledtiden i dessa processer är så kort som möjligt. Effektivare processer skulle leda till en kortare ledtid och på så sätt gynna eleven.

Förändringsbehov: Det behöver utvecklas någon form av tjänst som kan vara mellanhanden i kommunikationen mellan landets skolor och socialtjänster. Denna tjänst skulle kunna innehålla förmågan att vidarebefordra orosanmälan till rätt socialtjänst baserat på den berörda personens folkbokföringsadress.

Det behöver utvecklas en standard för information som krävs i en orosanmälan.

Det behöver utvecklas möjligheter för både skolor och socialtjänster som idag inte har fullt ut digitaliserade processer att kunna använda sig av tjänsten via grafiska gränssnitt för att både kunna skicka samt ta emot orosanmälningar.

Identifierade utmaningar: Även om det finns en föreslagen standardiserad orosanmälan framtagna (orosanmalan.se) finns det inte någon utpekad ägare som på nationell nivå har mandat att besluta om en standard för orosanmälningar vilket ger varje kommun möjlighet till egna varianter. Det skulle vara att föredra att en standard för innehållet styrdes nationellt för att undvika kommunspezifika varianter i framtiden.

Befintliga förutsättningar:

Bland de kommuner som projektet varit i kontakt med saknas det idag både möjligheter att automatiskt skapa orosanmälningar samt att ta emot dessa direkt in i verksamhetssystemen.

Projektet har inte gjort någon utredning för hur det generellt ser ut i landets skolor gällande möjligheterna att skapa den här typen av anmälningar digitalt, vilket kan komma att behöva utredas vidare.

4.2.3 Möjlighet att upprätta en nationell databas med syfte att generera samhällsnytta

Vår omvärld idag blir konstant mer och mer datadriven och många organisationer hanterar och delar personlig (avidentifierad) information.

Om projektets vision om en nationell databas skulle bli verklighet skulle arbetet med elevers (men också barn och ungdomar generellt) hälsa kunna förändras mycket. Med hjälp av analys och AI skulle nya insikter kunna skapas och ge en ökad förståelse om förhållanden vi idag med det mänskliga ögat inte ser. Arbetet med nya insikter skulle kunna bli mer proaktivt och resultera i mindre långt gångna problem samt förhoppningsvis fler elever som klarar skolan och får bättre förutsättningar att fungera i samhället på sikt.

Mer generell analys och uppföljning av barns hälsa och skolgång, som idag sker årligen, skulle kunna effektiviseras då all data finns på ett ställe och inte behöver tas fram från olika källor. Själva analysen skulle då också bli mer aktuell ur en tidsaspekt. Detta skulle kunna leta till nya sätt att tänka kring undervisningen och behandling av elever, exempelvis ge en förändrad syn på hälsofrågor kopplat till prestationsångest.

Data som är lämplig att publicera som öppen data behöver naturligtvis ställas mot ett integritetsperspektiv, det måste ställas utom rimligt tvivel att det inte går att identifiera en unik individ, eller en liten grupp individer genom att vända och vrida data på olika sätt. Ett angreppssätt som skulle kunna vara lämplig vid publicering är att data som skall vara öppen är aggregerad och på så sätt inte kopplat till unika individer. Vilken nivå av aggregering är något som kommer behöva utredas vidare.

Projektet skulle också kunna vara en banbrytande vägvisare för andra myndighetsorganisationer som skulle kunna ha nytta av liknande digitalisering och datadelning.

Bortsett från det finns det stora värden, som idag inte går att förutse på vilken nytta den här typen av öppen data skulle kunna generera. Värdet av den här typen av avidentifierad öppen data borde vara som störst inom forsknings och statistikområdet, värdet av samhällsanalyser på den här typen av data på sammahällsnivå som riktar sig till privatkonsumenter är kanske inte den största.

Mål som möjligheten bidrar till:

- Proaktivt arbete med elevhälsa
- Ändamålsenlig elevhälsovård
- Tidigt identifiera elever med problem

Effekt för verksamheten: Effekter av denna möjlighet skulle troligen kunna sprida sig över flertalet verksamheter utöver de som idag ingår i projektet. Det finns flera myndigheter och andra organisationer som jobbar med barns hälsa. En databas skulle vara banbrytande och alla potentiella effekter som skulle kunna uppnås är svåra att se då många värden troligen kommer komma från insikter av innehållet.

En nationell databas skulle exempelvis kunna möjliggöra ett proaktivt arbete med elevhälsa genom att tidigt identifiera elever i riskzon, både på individ och gruppnivå. Vilket skulle underlätta arbetet för alla projektets berörda verksamheter.

Effekt för eleven: Effekterna för eleverna är också svåra att direkt svara på. Men en bredare bild av ungdomars tillstånd och prediktiva aktioner kommer med sannolikhet generera positiva effekter för elever och deras förutsättningar generellt.

Förändringsbehov:

Först och främst bygger denna möjlighet på att det finns digitala förutsättningar hos de olika aktörerna som äger data för att kunna samla den. Detta för att undvika att behöva utveckla verksamhetsspecifika lösningar för att tillgängliggöra data. Därför kommer många av de beskrivna möjligheterna, som innefattar digitaliseringsarbete, i detta kapitel kunna vara steg på vägen mot en nationell databas, som små steg på vägen.

Eftersom den här typen av plattform saknas idag krävs grundliga undersökningar gällande vilken data som kan tänkas vara relevant, vem som äger datat och vart den finns tillgänglig. Utöver detta måste en struktur för hur datat ska flöda och lagras utvecklas, denna måste innehålla omfattande säkerhetslagar, behörigheter osv.

Projektet rekommenderas att genomföra en analys kring hur mycket data som kommer behövas för att en nationell databas skulle kunna representera landet i stort. Syftet med en sådan analys skulle vara att försöka få en bild av hur mycket data och vilken typ av data som skulle behövas för att kunna börja testa, analysera och samtidigt kunna vara tillräckligt representativ för att kunna generera värde.

Exempel på faktorer i en sådan analys skulle kunna vara fördelning av skolor geografiskt, fördelning av olika ekonomiska och socioekonomiska förhållanden i upptagningsområdena av elever. Analysen skulle kunna ge en bra grund och förståelse gällande hur många skolor som skulle behöva ansluta sig samt hur man skulle behöva justera analyser beroende datan och dess kvalitet. Vi tror att analysen är ett bra steg för att skapa sig en bild av vart man ska börja för att kunna ta utvecklingen av innovationen i lämpligt stora steg och underlätta beslut om avgränsningar under projektets fortgång.

Identifierade utmaningar: För en nationell databas finns i dagsläget flera hinder. Det vi anser vara mest omfattande är lagstiftningar kring vilken information som får delas och inte (exempelvis myndighetssekretess samt GDPR).

Det kommer också vara ett stort antal verksamheter som ska bidra med data och för att data skall vara trovärdig är det viktigt att alla är med. Bortfall av mycket information ger ur en datasynvinkel ofullständiga analyser som inte speglar den verklighet som faktiskt är. Skolors olika digitala mognad skulle kunna leda till ofullständig information och bristande datakvalité.

En annan utmaning är den etiska frågan, vilken data är personer villiga att dela och vart går gränsen för den personliga integriteten. Detta är en fråga som kommer behöva utredas, både rent juridiskt men också för de involverade intressenterna.

Det kommer även behövas tydliga definitioner för vilka kravställare och intressenter som databasen berör vid en utveckling.

Befintliga förutsättningar: I dagsläget finns det ingen påbörjad databas eller liknande insamling och strukturering av information för de berörda verksamheterna.

4.2.4 Möjlighet informationsutbyte mellan socialtjänster

Socialtjänsterna skulle vid ett digitalt informationsutbyte mellan varandra kunna effektivisera processen aktualisering av orosanmälan. I dagsläget innefattar denna process en del tidskrävande informationssökning om för utvärderingen nödvändig information finns hos andra socialtjänster. Om en handläggare idag vill erfordra information från en annan socialtjänst kan de begära ut handlingarna. Det kan vara komplicerat att veta vart ifrån informationen de eftersöker finns och om den faktiskt finns.

Det som är utmanande idag är svårigheten för socialtjänsten som hanterar orosanmälan att veta vad informationen de eftersöker finns. Ett barn kan ha bott i många kommuner, blivit placerad av en kommun fast själva placeringen äger rum i en tredje kommun. Detta gör arbetet tidskrävande och komplicerat vilket kan leda till att information som kan vara nödvändig inte fångas upp.

Vid ett digitalt informationsutbyte mellan socialtjänsterna, likt sjukvårdens journaler, skulle informationen kunna finnas tillgänglig direkt, resultera i minskad risk för att missa viktiga aspekter i en utvärdering och då också öka chansen till att det bästa beslutet ur barnets/ungdomens aspekt tas.

Mål som möjligheten bidrar till:

- Minskad risk för dåligt hemförhållande
- Minskad administration

Effekt för verksamheten: Socialtjänsten skulle vid en realisering av möjligheten enkelt kunna hitta information baserat på personen/eleven de utreder. Det skulle dels kunna underlätta bedömningen genom att de får hela bilden av situationen samt även spara tid i form av minskad informationssökning. Handläggarna skulle kunna känna en större trygghet i att de fångar upp hela bilden av situationen och att bedömningen är av högsta kvalitet.

Effekt för eleven: Denna möjlighet skulle kunna förkorta processen och bidra till snabbare agerande mot eleven. Det skulle också öka chanserna till en mer detaljerad bedömning och på så sätt leda till att eleven får rätt hjälp snabbare. För barn och unga som flyttar mycket ökar detta chanserna till bra stöd från socialtjänsten.

Förändringsbehov: Det är omfattande förändringar som skulle krävas för att uppnå denna möjlighet fullt ut, dels behöver verksamhetssystem på socialtjänster öppnas upp för att dela information, men måste etablera en nationell tjänst för att möjliggöra digital samverkan mellan dessa. Det skulle även krävas en utredning kring vem som skulle kunna äga och förvalta den här typen av lösning.

Identifierade utmaningar: Socialtjänsterna omfattas i dag av starka lagstiftningar gällande sekretess, vilket är ett omfattande hinder för sådant informationsutbyte. Detta är något som definitivt måste tas i beaktning och utredas mer grundligt.

Befintliga förutsättningar: I dagsläget kan den socialtjänst som hanterar en orosanmälan begära ut handlingar från andra socialtjänster och få dessa. Även om det inte bör ses som en befintlig förutsättning för området finns det framtagna tjänster för att hantera motsvarande problematik för journaler, där kan det finnas inspiration till potentiella framtidslösningar.

4.2.5 Möjlighet att vända på ärendeflöde för orosanmälan

Att vända på ärendeflödet från att en lärare ska skicka in en orosanmälan, till att det istället är en socialtjänstmedarbetare som kontaktar skolan efter att ha fått en indikation från en dataanalys som pekar ut en elev som eventuellt är utsatt (hög frånvaro, tidigare orosanmälningar i familjen, antal "negativa" elevsamtal). Möjligheten kan kännas diffus och långt borta, men är inte en teknisk omöjlighet. Först och främst bygger detta på att det finns datamässiga förutsättningar för analys och modellerande på plats.

Mål som möjligheten bidrar till:

- Tidigt identifiera elever med problem
- Minskad risk för dåligt hemförhållande

Effekt för verksamheten: Socialtjänsten skulle inte vara beroende av anmälningar från skolpersonal eller privatpersoner för att initiera en utredning. Eftersom det oftast är lång tid från att en oro uppstår om ett barns välbefinnande till en anmälan görs, skulle ledtiden kunna kortas avsevärt om socialtjänsten kunde bedriva en mer uppsökande verksamhet.

Effekt för eleven: En utsatt elev, eller en elev som befinner sig i riskzonen, skulle tidigt kunna fångas upp vilket gör att en relation kan byggas med eleven redan innan läget har blivit kritiskt.

Förändringsbehov: Den här möjligheten bygger på att andra möjligheter är realiserade som ger stöd för fullt ut digitaliserade informationsflöden och tillgång till stora mängder data för analys.

Identifierade utmaningar: Den här typen av funktion skulle bli en väldigt stark storebrorfunktion vilket blir en etisk fråga huruvida det är rätt att samla in och analysera den här typen av data för detta syfte. Det skulle även kunna finnas en risk för felbedömningar och att fel beslut tas då utvecklade modeller alltid har en felmarginal.

Med anledning av att detta bör ses som starkt personlig information är lagstiftning inom området ett potentiellt hinder som behöver beaktas (GDPR).

Utvecklingen förutsätter ett omfattande dataflöde från skolors verksamhetssystem samt en utvecklad AI för att identifiera dessa mönster som i dagsläget inte finns på plats.

Befintliga förutsättningar: Det saknas idag befintliga förutsättningar för att den här typen av utveckling.

4.2.6 Möjlighet till mer transparens i process för orosanmälan

När en skola gör en anmälan till socialtjänsten får man i dagsläget begränsat med insyn i den pågående utredningen. Den information som i dag kan delas är om beslut om utredning fattats eller inte. Skolorna känner att de har en dålig insyn i processen vilket medför en risk att de dröjer med anmälan, även om de juridiskt är skyldiga att anmäla direkt vid oro.

I dagsläget finns det starka juridiska restriktioner gällande vilken information socialtjänsten får dela med sig av kring en inskickad orosanmälan. Skolorna efterfrågar mer transparens men de kan endast få den information de får idag (ca. 14 dagar efter anmälan). En mer standardiserad kommunikation från socialtjänsten till skolorna, gällande de regler som idag appliceras, skulle öka denna transparens och skapa mer trygghet för personalen på skolorna genom vetskap om vad som händer vid en initiering.

Dock borde informationen från socialtjänsten (som idag får delas) kunna visas direkt i skolans verksamhetssystem via digitala flöden. Det i sig skulle ge en effektivare process med kortare ledtid samt minska administrationen.

Mål som möjligheten bidrar till:

- Minskad administration

Effekt för verksamheten: Effekten av denna möjlighet skulle vara en minskad frustration hos skolorna och de lärare som uttrycker oro men inte riktigt vet vad det är de startar. Det skulle också kunna leda till en trygghet hos lärarna och minska tveksamheter gällande om de ska uttrycka sin oro eller inte.

Effekt för eleven: Lärarnas trygghet minskar risken för att en oro bortses ifrån och inte tas vidare. Det i sig ökar chansen för att alla ev. missförhållande faktiskt anmäls och att en drabbad elev snabbare får den hjälpen som de behöver och så får bättre förutsättningar att lyckas på sikt.

Förändringsbehov: För att uppnå en från skolan ökad förståelse för socialtjänstens process skulle ett standardiserat kommunikationssätt behövas tas fram som innefattar all information rörande orosanmälningsprocessen som skolor behöver veta, samt att personalen också nås av den.

För att uppnå ett helt digitaliserat flöde angående orosanmälan mellan verksamheterna krävs det att skolans och socialtjänstens verksamhetssystem kan kommunicera med varandra och dela informationen. I kommunikationen mellan verksamheterna skulle DU kunna ha en betydande roll.

Identifierade utmaningar: Den största och mest omfattande utmaningen är hantering av sekretessklassad information och hur den kan och bör delas med skolan.

Befintliga förutsättningar: Idag kan skolan få information om utredning startats eller inte, den informationen skulle troligtvis kunna göras tillgänglig i ett digitalt flöde.

4.2.7 Möjlighet för andra aktörer att skapa nya affärer och samhällsnytta

Då det är svårt att förutspå vilka effekter och nyttor som den framtida tillgängliga datan kan skapa för andra aktörer väljer vi här att fokusera på den effekt och nytta som projektet kan skapa som inspiration och möjliggörare för andra aktörer.

Om ett innovationsprojekt likt detta skulle fortgå och utmana det befintliga digitala landskapet och lagstiftningen på sikt så finns det stora chanser till att ringarna på vatten kommer kunna vara vägvisande för andra liknande initiativ.

Det finns många organisationer och myndigheter som jobbar för samhällsnytta. DU skulle kunna bli ett banbrytande projekt, påvisa möjligheter och dess effekter av att testa nya vägar för att uppnå mer digitaliserat arbete, effektivare processer och möjliggöra informationsdelning i syfte att förbättra samhället på sikt. Detta kan skapa mängder med nya affärsmöjligheter genom inspiration att tänka nytt och utmanande.

Mål som möjligheten bidrar till:

- Kan bidra till många av målen beroende på aktör och affär.

Effekt för verksamheten: Går ej att uttala sig om i dagsläget

Effekt för eleven: Går ej att uttala sig om i dagsläget.

Förändringsbehov: Går ej att specificera för denna typ av möjlighet.

Identifierade utmaningar: Denna möjlighet berörs av alla identifierade utmaningar då de påverkar projektets inriktning framöver.

Befintliga förutsättningar: Projektet DU är igång och får mer och mer spridning, ju längre projektet når desto större är chansen att nya affärer eller möjligheter skapas.

4.2.8 Möjlighet till digital kommunikation mellan CSN och elever

I dag sker all kommunikation till eleven gällande studiehjälpsutbetalning från CSN via traditionell postgång. Om denna kommunikation skulle digitaliseras, genom att till exempelvis ansluta till mina meddelanden eller liknande tjänster, skulle eleverna kunna få informationen snabbare och via kanaler som de idag använder sig av till vardags.

Idag går ansvaret gällande skolgången helt över på eleven den dagen de fyller arton. Det innebär att de blir då istället för vårdnadshavare ansvariga för kommunikationen med CSN och behöver tydligare informeras om detta.

Mål som möjligheten bidrar till:

- Minskad risk för elev att bli skuldsatt
- Minskad administration

Effekt för verksamheten: CSN skulle kunna bygga starkare relationer till eleverna som i detta fall är intressenter av deras verksamhet. Ett enklare sätt att kommunicera med eleven skulle och öppna upp för att kunna utbilda elever i vad det är som gäller och hur eleven ska förhålla sig till frånvaro och skolgången mer generellt.

Effekt för eleven: Om kommunikationen skulle ske via digitala kanaler, som för elever känns enklare att hantera i förhållande till vanlig postgång, skulle budskapet troligen nå fram till fler samt även kunna kommuniceras snabbare.

Eleven kommer troligen också kunna känna ett starkare ägarskap av sin skolgång och kommunikationen och på så sätt bli mer involverade.

Förändringsbehov: Utveckling av verksamhetssystem på CSN, som till exempelvis anslutning till mina meddelanden. Parallellt med detta kan man se en utveckling där CSN integrerar sin kommunikation genom att ansluta till skolplattformarna som eleverna har tillgång till för att minska kommunikationskanalerna.

Identifierade utmaningar: Inga identifierade utmaningar (Ej utrett)

Befintliga förutsättningar: Det finns redan en färdigutvecklad tjänst för detta som kallas Minameddelanden (minameddelanden.se), det är en etablerad tjänst för säker digital post från myndigheter och kommuner. Denna tjänst skulle eventuellt kunna användas för att realisera denna möjlighet eller åtminstone kunna fungera som inspiration för hur denna typ av information kan kommuniceras på ett säkert sätt.

4.2.9 Möjlighet till förebyggande kommunikation med elev från CSN

Möjligheten bygger på att CSN får all information om en elevs frånvaro eller närvaro direkt från skolans system och kan agera på mönster som verkar oroande genom direkt kommunikation till eleven. Ansvar för att rapportera om att studiehjälpen ska dras in skulle fortsatt ligga på skolan, då fall till fall är specifikt och kräver interna bedömningar.

Den förebyggande kommunikationen från CSN skulle då fungera som ett komplement till processen på skolan idag där eleven flertalet gånger varnas genom olika samtal.

Under förutsättningarna att skolan och CSN har ett digitaliserat informationsutbyte samt att CSN har möjligheten att direkt kommunicera, i digitalt format, med eleverna skulle CSN kunna agera på ett förändrat frånvaromönster som inte skolan ännu valt att rapportera. Då skulle eleverna kunna få en klarare bild av vad det är som händer och vad som kommer att kunna ske om frånvaromönstret inte skulle förändras och då få ytterligare möjligheter att förändra beteendet i god tid.

Mål som möjligheten bidrar till:

- Minskad risk för elev att bli skuldsatt

Effekt för verksamheten: CSN relation till eleverna skulle bli mer transparent samt att skolan och deras roll i det hela skulle bli tydligare. Skolan skulle ev. kunna slippa varnande samtal med elever om det är så att eleven snabbt agerar på CSN:s kommunikation och börjar närvara på skolan och då spara tid för andra viktiga åtaganden.

Effekt för eleven: Genom att systemen skulle kunna dela informationen direkt skulle eleven snabbare kunna få informationen om att den inte går i skolan tillräckligt och inte behöva vänta in varje uppföljningsperiod på skolan innan en aktion tas.

Förändringsbehov: Denna möjlighet bygger på att de digitala förutsättningarna finns på plats, både på skolan och hos CSN. CSN måste kunna ha tillgång till all rapporterad ogiltig frånvaro löpande under läsåret från skolornas system. Detta kan ses som en vidareutveckling av de beskrivna möjligheterna "Möjlighet till digital kommunikation mellan CSN och elever" samt "Möjlighet att uppnå digital samverkan mellan skolor och CSN (interoperabilitet)".

Identifierade utmaningar: Vilken information som får delas från skolan till CSN och hur den får användas (GDPR) är inte klarlagt. Det är heller inte utrett om CSN vill, kan eller bör ha den här typen av förebyggande roll i processen. Informationen gällande frånvaro på skolorna har idag inte någon given standard vilket skulle behövas tas fram för att etablera en digital samverkan på området.

Befintliga förutsättningar: Informationen om elevers frånvaro finns tillgänglig på skolor.

4.3 Juridiska frågeställningar

Vid tidigare diskuterade möjligheter och eventuella utmaningar så var de juridiska utmaningarna återkommande under flertalet olika punkter. Nedan konkretiseras några frågeställningar som kan vara nödvändiga att utreda vidare med kunnsiga inom området.

Data som kommer skickas mellan systemen är känslig och till viss del sekretessbelagd. Regelverken kring de olika verksamheternas data bör utredas vidare och utveckling kravställas utifrån dessa.

- Cloud ACT – Om en lösning baseras på någon form av molnlösning från amerikanska bolag måste förhållanden till Cloud ACT uppmärksammas.
- GDPR – Att använda personuppgifter kräver att samtycke för den behandlingen har lämnats. Att på personnivå göra analyser av data från olika datakällor i ett externt register kan vara en gråzon.
- Sekretesslagstiftning inom socialtjänsten – identifierade möjligheter innebär en utmaning av befintlig lagstiftning gällande delning och hantering av information mellan olika socialtjänster samt socialtjänst och skola. Detta kommer kunna behöva utmanas i framtiden om det ska möjliggöras informationsdelning både inom verksamheterna sam verksamheterna emellan.
- Lagtolkning av studiestödslagen och skollagen – Båda lagrummen använder begreppet heltidsstudier och projektet har i uppmärksammat i samtal med de olika verksamheterna att det finns problematik i hur dessa tolkas i förhållande till varandra kopplat till rätten till studie hjälp.